

Sytuacja na rynku produktów owczarskich na świecie w latach 1997–2001

Owce mogą być źródłem wielu surowców: wełny, skór, mięsa, mleka, a także nawozów o bardzo wysokiej zawartości składników mineralnych. W ostatnich latach odkryto wyjątkowe właściwości naturalnego składnika mleka i mięsa owiec, sprzężonego kwasu linolowego. To odkrycie stworzyło nowe możliwości kształtowania właściwości tych produktów. Sprzężony kwas linolowy ma wiele właściwości prozdrowotnych, m.in. pełni rolę czynnika zapobiegającego otyłości, antymiażdżycowego, antynowotworowego, hamującego osteoporozę i stymulującego układ odpornościowy.

Pogłowie owiec na świecie

Produkcja mięsa, mleka i innych produktów owczarskich determinowana jest przez liczebność światowej populacji owiec (tab. 1). Ze względu na dużą liczbę państw, w których ma miejsce chów i hodowla owiec (około 100), w tabeli umieszczono jedynie kraje posiadające najliczniejsze pogłowie.

Tabela 1

Pogłowie owiec w poszczególnych krajach w latach 1997–2001

Wyszczególnienie	Liczba owiec w latach [tys. sztuk]				
	1997	1998	1999	2000	2001
Świat	1 051 600	1 052 855	1 053 788	1 057 131	1 046 372
Chiny	114 125	120 956	127 352	131 095	133 160
Australia	120 228	117 491	115 456	118 552	116 200
Indie	56 472	57 100	57 600	57 900	58 200
Iran	52 117	53 245	53 900	53 900	53 900
Sudan	39 835	42 363	44 802	46 095	47 042
Nowa Zelandia	46 834	45 956	45 956	45 385	44 002
Wielka Brytania	42 823	44 471	44 656	42 261	36 697
RPA	29 187	29 345	28 680	28 551	28 800

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAOSTAT.

Liczebność owiec w latach 1997–2000 pozostawała na niezmiennym poziomie. W poszczególnych krajach tendencje były zróżnicowane. W większości państw pogłowie utrzymało się na podobnym poziomie. W Sudanie zwiększono pogłowie owiec w latach 1997–2001 o 18%. Tendencje wzrostowe występowały w Chinach, gdzie wzrost pogłowia wyniósł 16,7%, dzięki czemu Chiny wyprzedziły Australię, która do tej pory miała najliczniejsze pogłowie. W Australii pogłowie zmniejszyło się o około 4 mln szt.

Liczebność owiec w krajach UE przedstawia tabela 2. W tym ugrupowaniu najliczniejsze pogłowie posiadała Wielka Brytania. Mimo spadku o 14,3% w latach 1997–2001 nadal zajmowała ona pierwsze miejsce. Największy wzrost liczebności owiec nastąpił w Irlandii (o 39%). Drastycznie spadła natomiast liczebność owiec w Portugalii (43,2%). Mniej owiec było także we Francji (o 10,9%) i Holandii (11,5%). Większość krajów zachowało dotychczasowy poziom pogłowia owiec.

Tabela 2

Pogłowie owiec w poszczególnych krajach UE w latach 1997–2001

Kraje	Liczba owiec w latach [tys. sztuk]				
	1997	1998	1999	2000	2001
Wielka Brytania	42 823	44 471	44 656	42 261	36 697
Hiszpania	23 982	24 857	24 190	23 965	24 400
Włochy	10 943	10 893	10 894	11 017	11 089
Francja	10 463	10 316	10 240	9 509	9 324
Grecja	8 896	8 884	8 930	8 732	9 269
Irlandia	5 391	5 634	5 624	7 637	7 498
Portugalia	6 300	5 800	5 850	3 584	3 578
Niemcy	2 324	2 301	2 280	2 150	2 140
Holandia	1 465	1 394	1 401	1 308	1 296
Szwecja	442	421	437	432	452
Austria	380	383	360	351	357
Belgia-Luksemburg	162	155	158	126	167
Finlandia	150	128	106	99	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAOSTAT.

Produkty uzyskiwane od owiec

Produkty owczarstwa to wełna i żywiec. Wełna w ostatnim czasie straciła na wartości. Najwięksi producenci wełny zostali przedstawieni w tabeli 3. W światowej produkcji wełny w 2001 roku nastąpił spadek o 7,5% w stosunku do 1997 roku. Największym producentem wełny na świecie była Australia.

Jednak również w tym kraju produkcja wełny zmniejszyła się w latach 1997–2001 o 16,1%. Nowa Zelandia zajmowała drugie miejsce w 1997 roku, jednak na skutek spadku o 13,9% straciła swoją pozycję na rzecz Chin. Chiny znacznie zwiększyły produkcję wełny (wzrost o 16,9%). W pierwszej „dziesiątce” producentów wełny znajdują się dwa kraje z Europy. W Wielkiej Brytanii spadek produkcji wełny był związany ze zmniejszeniem pogłowia owiec. Turcja natomiast mimo niewielkiego spadku pogłowia zwiększyła produkcję wełny.

Tabela 3

Produkcja wełny owczej w wybranych krajach w latach 1997–2001

Wyszczególnienie	Produkcja wełny owczej [tys. ton]				
	1997	1998	1999	2000	2001
Świat	2 376,70	2 343,26	2 309,94	2 298,85	2 199,05
Australia	700,00	687,00	671,00	652,00	587,00
Chiny	255,06	276,76	283,15	292,50	298,25
Nowa Zelandia	274,80	265,80	252,00	257,20	236,66
Iran	57,00	62,70	73,91	75,00	75,00
Argentyna	68,00	62,00	65,00	58,00	58,00
Urugwaj	81,85	75,50	60,29	54,82	53,24
RPA	57,27	53,05	56,03	52,67	52,67
Wielka Brytania	64,00	69,00	66,00	63,00	50,00
Indie	44,70	45,50	46,50	47,60	47,60
Turcja	45,63	44,37	45,67	46,60	46,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAOSTAT.

Zmniejszanie produkcji wełny wynika przede wszystkim z pogorszenia koniunktury na produkty wełniane, a w związku z tym również na wełnę. Wymagania rynku również skłaniają do „przestawienia się” na kierunek mięsnego użytkowania owiec. Od owiec ras mięsnych uzyskuje się jednak mniej wełny.

Podstawowym produktem uzyskiwanym od owiec stało się mięso. W statystyce często łączy się wyniki produkcyjne owiec i kóz. Tabela 4 przedstawia więc łączną produkcję mięsa owczego (jest to głównie jagnięcina) i koziego. Na świecie produkcja mięsa owczego i koziego w latach 1997–2001 ulegała wahaniom. Najwyższy jej poziom był w 1998 roku, natomiast najniższy w 2001 roku. Zdecydowanym liderem były Chiny, które zwiększyły produkcję mięsa owczego i koziego w 2001 roku w stosunku do 1997 roku o 37,5%. Duży wzrost zanotowała również Australia (o 25,8%), niewielki natomiast Nowa Zelandia (3,6%). W Australii w latach 1997–2001 pogłowiu owiec zredukowano o 4 mln sztuk, a mimo to produkcja mięsa zwiększyła się. Zaistniała sytu-

ację można tłumaczyć przeznaczeniem likwidowanych owiec na rzeź. Spadek produkcji mięsa nastąpił w Wielkiej Brytanii (o 19,6%) i Francji (o 14,8%). Kraje afrykańskie odnotowały wzrost produkcji mięsa owczego i koziego.

Tabela 4

Produkcja mięsa owczego i koziego na świecie w latach 1997–2001

Wyszczególnienie	Produkcja mięsa w latach [tys. ton]				
	1997	1998	1999	2000	2001
Świat	10 569,2	10 923,3	11 052,9	11 425,6	11 528,2
Chiny	2 132,4	2 350,0	2 517,0	2 743,7	2 931,1
Australia	575,0	624,2	636,5	690,6	723,1
Zachodnia Sahara	692,0	694,0	701,0	715,0	715,0
Indie	680,5	687,6	694,0	696,2	699,4
Nowa Zelandia	544,4	546,7	518,5	534,3	563,8
Wielka Brytania	321,0	351,0	361,0	359,0	258,0
Hiszpania	245,1	249,7	238,2	251,1	253,9
Nigeria	220,4	222,6	228,6	226,3	226,3
Algieria	178,9	179,2	175,5	176,4	177,3
Francja	149,9	144,4	138,3	140,0	141,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAOSTAT.

Owce dostarczają wełny, mięsa, skór oraz mleka. W tabeli 5 przedstawiono produkcję mleka – ważnego i prozdrowotnego produktu otrzymywanego od owiec. Produkcja mleka na świecie w analizowanym okresie uległa obniżeniu o około 4,5%. Największym producentem były Chiny, mimo spadku produkcji w 2001 roku o 9,3% w stosunku do 1997 roku. Pierwszą pozycję Chiny mogą stracić na rzecz Włoch, które zwiększyły produkcję mleka w latach 1997–2001 o 12,1%. Godnym zauważenia jest fakt, że w pierwszej dziesiątce producentów mleka owczego znajduje się aż sześć państw europejskich.

Produkcja mleka owczego w zdecydowanej części państw uległa spadkowi. Za przykład mogą posłużyć takie kraje, jak Turcja, Grecja, Hiszpania, Rumunia. Na stałym poziomie produkcję mleka utrzymywała Francja, mimo redukcji pogłowia o 1 mln sztuk.

Mleko może stać się drugim po mięsie według ważności produktem pozytywnym od owiec. Istnieje duża szansa stworzenia nawyku konsumpcji mleka owczego. W Polsce i Słowacji mleko owcze jest przetwarzane i uzyskuje się takie produkty, jak: oscypek, bryndza, bundz. Bariery zniechęcającą do konsumpcji mleka owczego jest wysoka cena. Na rozwój rynku produktów mlecznych pochodzących od owiec duży wpływ będą miały prozdrowotne właściwości tych wyrobów.

Tabela 5

Produkcja mleka owczego w poszczególnych krajach w latach 1997–2001

Wyszczególnienie	Produkcja mleka w latach [tys. ton]				
	1997	1998	1999	2000	2001
Świat	8 167,0	8 157,9	8 038,3	7 703,1	7 801,3
Chiny	1 074,0	824,0	893,0	847,0	974,0
Włochy	758,5	867,0	850,0	850,0	850,0
Turcja	826,3	813,0	805,0	774,4	723,3
Grecja	722,2	729,9	654,0	700,0	670,0
Syria	523,8	581,9	445,9	445,6	482,8
Rumunia	370,7	354,7	342,4	321,5	323,7
Hiszpania	326,4	342,0	305,0	306,0	306,0
Iran	412,0	463,0	549,0	288,8	295,2
Francja	243,0	242,5	243,9	246,7	245,7
Algieria	175,0	180,0	220,0	180,0	200,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAOSTAT.

Podsumowanie

Pogłowie owiec na świecie w latach 1997–2001 uległo niewielkiej redukcji (spadek o 5 mln sztuk). Wraz ze zmniejszeniem się liczby owiec na świecie zmniejszyła się produkcja skór i wełny. Wełna stała się marginalnym produktem, tak samo jak skóry. W skali światowej wzrosła natomiast produkcja baraniny, a mleka utrzymała się na stałym poziomie. Produkcja wełny, mleka i mięsa z reguły determinowana była pogłowiem owiec. W nielicznych krajach wystąpiły jednak wyjątki od tej zasady. Za sztandarowy przykład może posłużyć Australia, gdzie mimo spadku pogłowia o 4 mln sztuk produkcja mięsa wzrosła.

Literatura

- KOMOROWSKA D. (2003): Aktualna sytuacja i perspektywy rozwoju rynku baraniny i jej produktów. Szkolenie nt. prowadzenia i rozwoju gospodarstw specjalizujących się w produkcji jagniąt rzeźnych w aspekcie racjonalizacji wykorzystania podstawowych czynników produkcji (pracy, ziemi, kapitału i zarządzania). SAPARD PL-6-02/00, Warszawa, s. 15.
- NIŻNIKOWSKI R. (1996): Przydomowy chów owiec. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa, s. 35.
- www.fao.org. FAOSTAT DATABASE z dn. 20.04.2003.

The Situation of the World's Sheep Market in the years 1997–2001

Abstract

Stock of sheep in the world has fallen off insignificantly in the years 1997–2001. Changes took a stand along with changes of stock in production. Production of wool decreased, while production of meet increased. Such a situation was related to the permutation of the use of sheep meat. Changes in production of wool and milk were correlated with changes in stock of sheep.